

ВІДГУК

народного артиста України,
доцента кафедри оперного співу
Національної музичної академії України імені П. І.
Чайковського

БОРКО ІГОРЯ МИКОЛАЙОВИЧА,

кандидатки мистецтвознавства, доцентки кафедри історії музики
факультету виконавського мистецтва та музикознавства
Київської муніципальної академії музики імені Р. М. Глієра

ВАСИЛЕНКО ОЛЬГИ ВАЛЕНТИНІВНИ

на творчий мистецький проєкт

НА СЮЙ

**«Інтоніційно-фабульна специфіка партії Оксани та механізм інтеракції
персонажів у контексті драматургії опери Семена Гулака-
Артемовського “Запорожець за Дунаєм”»,**

поданий до захисту на здобуття ступеня доктора мистецтва за спеціальністю

025 – «Музичне мистецтво»

02 – «Культура і мистецтво»

Актуальність теми творчого мистецького проєкту та обґрунтованість його положень. Постать Семена Степановича Гулака-Артемовського посідає вагоме місце в історії української музичної культури другої половини ХІХ століття, оскільки він є одним із ключових представників національного культурного відродження, що поєднав у своїй творчості композиторську, виконавську та літературно-драматургічну діяльність. Його внесок у становлення української опери є значним, особливо у контексті формування національної музично-сценічної традиції. Опера *«Запорожець за Дунаєм»* С. Гулака-Артемовського протягом тривалого періоду зберігає стабільну сценічну присутність у музично-театральному просторі України. Значний обсяг відеофіксацій опери, художніх фільмів з музикою Гулака-Артемовського, починаючи від архівних (включаючи американські версії 30-х років ХХ століття), також і сценічних інтерпретацій

радянського періоду, і наявність сучасних оновлених версій, підтверджує привабливість цього шедеву української оперної класики для митців різного творчого профілю (вокалістів, режисерів-постановників, диригентів, театральних діячів).

У зазначеному контексті творчий мистецький проєкт та його наукове обґрунтування видаються особливо вагомими, оскільки його авторка віднайшла оригінальний науковий шлях погляду на мистецький шедевр. Метою дослідження Сюй На є всебічний аналіз принципів інтонаційно-фабульної організації партії Оксани в опері *«Запорожець за Дунаєм»* з урахуванням специфіки театральної взаємодії персонажів, драматургічної структури твору, його жанрової природи та національно-стильової домінанти. Оригінальність цього підходу полягає у поєднанні музикознавчого та театрознавчого аналітичного інструментарію, що дозволяє виявити глибинні закономірності та формування композитором-лібретистом контуру художнього образу Оксани, його семантику, та віднайти його сутнісні риси на перетині музичної драматургії та специфічних законів театрально-сценічної дії. Такий інтегративний підхід забезпечує новий ракурс осмислення виконавських і композиційних засад партії, а також сприяє глибшому розумінню національної ідентичності твору в контексті українського оперного мистецтва.

Структура представленої роботи є добре організованою, що свідчить про глибоке розуміння предмета дослідження та високий рівень академічної культури. План дослідницької роботи вирізняється цілісністю та системністю, що дозволяє всебічно розкрити погляд на партію Оксани у опері *«Запорожець за Дунаєм»* у контексті національної музично-драматичної та театральної традиції у ракурсі проблематики національної ідентичності.

Перший розділ присвячений музично-драматургічному аналізу твору, його цінність полягає в успішній спробі авторки Сюй На осмислити оперу в

широкому культурному контексті. Особливої уваги заслуговує перший підрозділ Першого розділу, де дослідницький акцент на театральній складовій твору витікає з положення про її обумовленість як унікального компоненту української оперної традиції. Підрозділ 1.2. презентує динаміку сценічних інтерпретацій, відображаючи прямий зв'язок твору з ідеями патріотизму, носієм яких, окрім традиційних персонажів-козаків є Оксана – тендітний жіночий образ опери Гулака-Артемовського. Підрозділ 1.3. має особливу цінність, оскільки спрямований на виявлення механізмів драматургічної взаємодії образу Оксани, що через розуміння специфічних театральних механізмів інтеракції персонажів окреслити типологію та функціональну роль їх взаємодії, з виходом на важливий висновок впливу на музичну драматургію опери. *Другий розділ* дозволяє зосередитись на образі Оксани. У підрозділі 2.1 увагу зосереджено на мелодико-інтонаційній природі вокальної партії героїні, що дає змогу здійснити її комплексну характеристику зі стилістичних позицій. Уведення до наукового обігу категорії «ейдос вокальності» відображає прагнення до філософсько-естетичного осмислення мелосу Оксани як репрезентанта глибинних змістових шарів образу. Підрозділ 2.2 вирізняється міждисциплінарним підходом у процесі дослідження єдності музичного й театрального аспектів, що впливають на сутнісні риси сценічного образу Оксани. У підрозділі 2.3 проаналізовано функціонування партії Оксани у просторі українського вокального виконавства, з акцентом на спадкоємності традицій та сутності інновацій у інтерпретаційних версіях. Такий підхід не лише дозволяє з'ясувати конкретні моменти сценічного буття оперної партії жіночого персонажу, а й простежити еволюційні процеси в національному виконавському мистецтві, що має прикладне значення для сучасної вокальної педагогіки та сценічної практики.

Відповідність публікацій і мистецьких апробацій темі творчого мистецького проєкту. Протягом навчання у творчій аспірантурі С. На

опублікувала за темою дослідження дві одноосібні статті в наукових виданнях, затверджених ДАК МОН України як фахові в галузі «Мистецтвознавство» (На, Сюй. (2024). Вокальний артистизм Марії Стеф'юк у музичних фільмах Українського телебачення 1978–1986 років. *Актуальні питання гуманітарних наук*, 81 (Том 2), 68–73. DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/81-2-9> ; На, Сюй. (2025). Солоспів «Айстри» Миколи Лисенка в інтерпретації Марії Стеф'юк. *Fine Art and Culture Studies*, 1, 144–149, DOI: <https://doi.org/10.32782/facs-2025-1-20>). Окрім цього апробація результатів наукової складової творчого мистецького проєкту відбулася на дванадцяти наукових конференціях та круглих столах в усних доповідях, тези трьох доповідей надруковано у збірках матеріалів конференції. **Мистецька складова** творчого мистецького проєкту знайшла відображення у низці тематичних концертів та у цілісній інтерпретації оперної партії Оксани у рамках оперної вистави у постановці Д. Гнатюка. Атестаційний іспит на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтв кафедри оперного співу відбувся 30 квітня 2025 року у Великому залі імені Героя України Василя Сліпака Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського. У постановці взяли участь оркестр Оперної студії НМАУ (диригент Андрій Савчук), хор та балет, режисером вистави виступив Микола Гамкало. Таким чином, констатуємо відповідність публікацій і мистецьких апробацій темі творчого мистецького проєкту.

Спецкурс за темою творчого мистецького проєкту. Дослідження має значну практичну цінність і може стати надійною основою для створення лекцій з таких навчальних дисциплін, як історія української музики, мистецтва, театру, оперної драматургії, а також з аналізу музичних творів. Воно є важливою базою творчої діяльності оперних виконавців. Творчий мистецький проєкт доповнений методичними рекомендаціями та системною розробкою спеціального курсу за темою мистецького проєкту: «Партія Оксани в опері Семена Гулака-Артемівського: виконавські традиції

української вокальної школи». *Сюй На* розробила спецкурс на підставі інтеграції матеріалів різних навчальних дисциплін з історії української та світової музики, театрального мистецтва, історії оперної драматургії, а також – аналізу музичних творів, що склало міцний фундамент розробленого лекційного матеріалу для оперних виконавців, сфокусованого на виконавських традиціях української вокальної школи. Наукове обґрунтування логічно корелює з методичною розробкою спеціального курсу, що тематично спирається на мистецький проєкт.

Узагальнюючи аналіз наукового обґрунтування творчого мистецького проєкту й надаючи цілісну оцінку самому творчому проєкту, висловлюємо позитивне враження від всіх складових проєкту. Також поставимо перед здобувачкою декілька дискусійних запитань:

Перше. У науковій роботі Ви доволі коректно та змістово-відповідно оперуєте категоріями «архетип». Поясніть значення цього поняття для співака.

Друге. У підрозділі 2.3. наукового обґрунтування, присвяченому інтерпретаторкам партії Оксани, Ви зазначаєте визначний культурний внесок великої когорти корифеїв оперної сцени. У цьому дискурсі Вами акцентується увага на спадкоємності виконавських традицій усіх наступних генерацій. Які саме базові принципи прочитання образу Оксани з опери С. Гулака-Артемовського, що є *неактуальними* для наступних поколінь, Ви могли би виокремити?

Питання та зауваження не спростовують високої оцінки здійсненого проєкту у його творчій та науковій складових. Обидві складові представленого творчого мистецького проєкту *Сюй На* «Інтонаційно-фабульна специфіка партії Оксани та механізм інтеракції персонажів у контексті драматургії опери Семена Гулака-Артемовського “Запорожець за Дунаєм”» відповідають критеріям і вимогам МОН України щодо підготовки кваліфікаційного рівня «доктор мистецтва», мають достатній

обсяг та виконані на належному рівні, містять креативне начало, відбивають фундаментальні знання та практичні навички творчої аспірантки, поєднують практичний й теоретичний аспекти. Робота є самостійною, тексти не містять плагіату та запозичень. Тож, вважаємо, що авторка творчого мистецького проекту **На Сюй** заслуговує на присудження ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво».

Народний артист України,
доцент кафедри оперного співу
Національної музичної академії України
імені П. І. Чайковського

Борко І. М.

Кандидат мистецтвознавства,
доцент, завідувач кафедри історії музики
виконавського мистецтва та музикознавства
Київської муніципальної академії музики
імені Р. М. Глієра

Василенко О. В.

Підпис засвідчую:
начальник відділу кадрів та
організаційної роботи

Анна Ткаченко